

22. ágúst 2002

Þróun skatttekna ríkissjóðs o.fl.

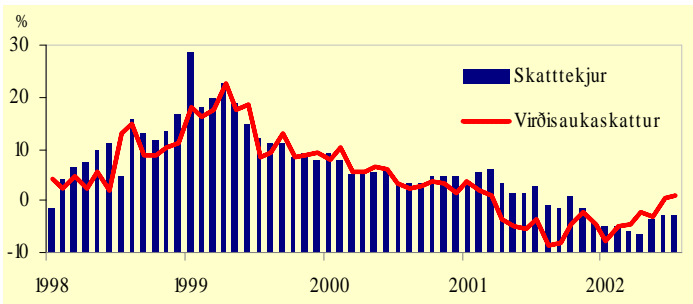
Eins og sést á meðfylgjandi línuriti hefur þróun skatttekna ríkissjóðs smám saman verið að snúast við síðustu mánuði. Eftir nær samfelldan samdrátt (að raungildi) frá miðju síðasta ári hefur þróunin legið upp á við á nýjan leik. Áfram gætir þó samdráttar á mælikvarða heildarskatttekna en hann fer minnkandi.

Sömu sögu er að segja af þróun tekna af veltusköttum en þar vegur virðisaukaskattur langþvingst. Allt þetta ár hefur þróunin verið upp á við og undanfarna tvo þrjú mánuði hafa tólf mánaða breytingar virðisaukaskatts að raungildi verið nálægt núllinu. Þessi stærð er mikilvægur mælikvarði á almenn umsvif í efnahagslífinu, ekki síst á útgjöld heimilanna. Ennfremur er fróðlegt að skoða þróun vörugjalda af bifreiðum sem hafa dregist saman um 60% að raungildi frá árinu 1999. Samdrátturinn á þessu ári er þó mun minni en í fyrra, eða sem nemur tæplega 20% að raungildi samanborið við yfir 40% samdrátt á sama tíma í fyrra.

Margt bendir því til þess að neysluútgjöld heimilanna séu smám saman að taka við sér og að jafnvel megi vænta aukningar á síðustu mánuðum ársins. Áfram mun þó gæta áhrifa mikillar skuldsættningar heimila undanfarin ár. Hins vegar mun kaupmáttur launa aukast á árinu enda er áætlað að launavísitalan muni hækka um allt að 7% að meðaltali á árinu á sama tíma og verðlag hækkar um eða jafnvel innan við 5%. Samkvæmt þessu mun kaupmáttur launa því aukast um allt að 2%. Þróunin innan ársins gefur svipaða niðurstöðu þar sem laun munu hækka um tæplega 5% en verðlag einungis um 2%, en það jafngildir um 2½% kaupmáttaraukningu.

Þróun skatttekna

12 mánaða breytingar m.v. 6 mán. meðaltal á föstu verðlagi

Útflutningur í nýjum iðngreinum vex ört

Á fyrri hluta þessa árs nam vöruútflutningur samtals 107 milljörðum króna. Hann hefur vaxið að verðmæti um 18% frá sama tímabili í fyrra, magnið hefur aukist um 10% og verð hækkað um rúmlega 7%. Það vekur athygli við skoðun á tölum um útflutning einstakra vöruflokka að mikill vöxtur hefur verið á undanförmum árum í nýjum greinum vöruútflutnings.

Þetta á sérstaklega við um útflutningur iðnaðarvöru, annarrar en stóriðjuafurða, ullar- og skinnaafurða og niðursuðuvara, en hann hefur aukist umtalsvert á undanförmum árum. Á fyrri hluta fyrirstandandi árs nam þessi útflutningur samtals 10 milljörðum sem er álíka mikið og flutt var út af furðum síldar- og fiskimjólsmiðja og helmingur af útflutningi áls.

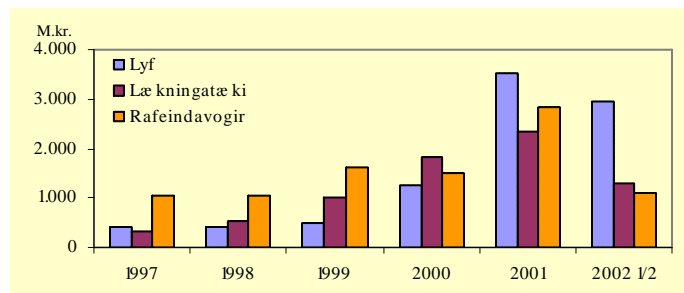
Þrjár vöruflokkar standa hér upp úr og eru þeir sýndir á meðfylgjandi mynd. Útflutningur á rafeindavogum stendur á gömlum merg og hann hefur numið milli 1-1½ milljarði króna á ári. Í fyrra nam útflutningur rafeindavoga 2,8 milljörðum króna og á fyrri hluta þessa árs er hann 12% meiri en á sama tímabili í fyrra, þrátt fyrir 5% verðlækkun.

Hástökkvarnarnir eru þó lyf og lækningavörur. Útflutningur lækningatekja hefur vaxið stöðugt á undanförmum árum. Árið 1997 nam hann rúmlega 300 m.kr. en í fyrra voru flutt út lækningateki fyrir meira en 2,3 milljarða. Í ár hefur

útflutningur í þessum vöruflokki meira en tvöfaldast að verðmæti miðað við sama tímabil í fyrra. Bæði hefur verð hækkað um 20% og eins og ekki síður hefur magnið stóraukist.

Fram til ársins 2000 voru flutt út lyf fyrir innan við hálfan milljarð á ári. Árið 2000 meira en tvöfaldaðist útflutningurinn og nam þá tæplega 1,3 milljörðum króna. Þessi þróun hélt áfram árið 2001 en það ár nær þrefaldaðist útflutningurinn og varð um 3½ milljarður. Ekkert lát virðist á vexti útflutnings lyfja og í ár er nú þegar búið að flytja út lyf fyrir tæpa 3 milljarða króna sem er meira en þreföldun frá því á fyrri helmingi 2001 auk þess sem verð hefur hækkað um 20%.

Af þessu má ráða að hátæknigreinar eru sífellt að skjóta fleiri stoðum undir þjóðarþúskapinn og skapa bæði störf og verðmæti. Ennfremur virðast möguleikar til áframhaldandi vaxtar í mörgum tilvikum mjög miklir.

Greiðsluafkoma ríkissjóðs

Nú liggja fyrir tölur um greiðsluafkomu ríkissjóðs fyrstu sjö mánuði ársins. Samkvæmt því var handbært fé frá rekstri neikvætt um 13,7 milljarða króna, samanborið við 5,2 milljarða neikvæða stöðu á sama tíma í fyrra. Fjármunahreyfingar voru hins vegar jákvæðar um 6,2 milljarða króna í stað 2,4 milljarða neikvæðrar stöðu í fyrra. Þar munar mestu um sölu hlutabréfa í Landsbanka Íslands, en innstreymi vegna hlutfjárfsölu nam um 4,8 milljörðum króna. Auk þess hækkar innheimta afborgana um 3 milljarða frá sama tíma í fyrra.

Heildartekjur ríkissjóðs námu tæplega 131½ milljarði króna og hækka um 8½ milljarð frá fyrra ári, eða um tæplega 7%. Skatttekjur ríkissjóðs hækka mun minna, eða um 4%. Skýringin á þessum mismun felst fyrst og fremst í auknum tekjum af sölu eigna.

Greidd gjöld nema 142 milljörðum króna og hækka um 13,8 milljarða frá fyrra ári, eða um 10,8%. Útgjöld til félagsmála eru um 84 milljarðar, en þau vege tæplega 60% af heildarútgjöldum ríkissjóðs. Þar munar mestu um útgjöld til heilbrigðismála, sem nema 35,5 milljörðum króna og hækka um 4,9 milljarða króna frá fyrra ári. Ennfremur hækka greiðslur til almennrar stjórnsýslu og löggæslu um 1,8 milljarða og til fræðslumála um 1,4 milljarða. Almennatryggingar hækka um rúmlega 2 milljarða króna. Greiðslur til atvinnumála í heild hækka um tæpa 1,2 milljarða, eða innan við 6%. Vaxtagreiðslur hækka um tæpan 1,1 milljarð, eða sem nemur 7,8% milli ára.

Á árinu var tekið erlent langtímalán að fjárhæð 21,6 milljarðar króna. Átlunin er að auka vægi langtímalána og því er gert ráð fyrir að erlend skammtímalán fari lækkaði á næstu mánuðum og hefur verið greitt niður af erlendum skammtímalánum fyrir um 3,7 milljarða króna það sem af er árinu. Lántökur innanlands námu rúmum 12 milljörðum króna. Á móti lántökum vega afborganir að fjárhæð 19,9 milljarðar þar sem rúmlega 10 milljarðar króna fóru til greiðslu erlends langtímaláns og 9,7 milljarðar króna voru vegna spariskírteina og ríkisvíxla. Þá voru 5,3 milljarðar greiddir til Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins í því skyni að lækka framtíðarskuldbindingar ríkissjóðs. Greiðsluafkoma ríkissjóðs batnar milli ára, er nú neikvæð um 2,3 milljarða króna, samanborið við 6,5 milljarða neikvæða stöðu á sama tíma í fyrra.

Tekjur ríkissjóðs janúar-júlí		
12 mánaða breytingar,	2000-	2001-
%	2001	2002
Skatttekjur alls	7,0	4,0
Tekjuskattar	18,6	5,4
Tryggingagjöld	9,6	9,5
Eignarskattar	12,5	-2,2
Veltuskattar	-0,6	2,5
Tekjur alls	7,7	6,8

Gjöld ríkissjóðs janúar-júlí		
12 mánaða breytingar	2000-	2001-
%	2001	2002
Almenn mál	9,6	12,9
Félagsmál	19,1	12,7
Atvinnumál	23,0	5,9
Vaxtagjöld	22,5	7,8
Önnur útgjöld	53,2	4,0
Gjöld alls	20,2	10,7

Greiðsluafkoma ríkissjóðs janúar-júlí		
M.kr.	2001	2002
Tekjur umfram gjöld	-5.241	-13.734
Hr. lánsfjárfönuður	-7.611	-7.520
Afborganir lána	-22.045	-19.876
Br. lánsfjárfönuður	-38.406	-32.646
Lántökur	31.859	30.323
Greiðsluafkoma	-6.547	-2.323

Ýmsar helstu hágtölur		
12 mánaða br., %	2001	2002
Verðbólga- ágúst	7,9	3,2
Kjarnaverðb. - ágúst	8,8	4,2
Launavísitala - júlí	8,1	6,6
Heildarvelta jan-apríl	10,8	10,8
Smás.velta jan-apríl	2,8	7,7
Atvinnuleysi - júlí	1,1	2,3